

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра фінансів

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декал економічного факультету
Анатолій ДІБРОВА
"30" травня 2023 р.

**«СХВАЛЕНО»
НА ЗАСІДАННІ КАФЕДРИ ФІНАНСІВ**

Протокол № 12 від «29» травня 2023 р.
В.о. завідувача кафедри

Олена ЛЕМІШКО
Олена ЛЕМІШКО

«РОЗІЯНУТО»

Гарант ОП «Фінанси і кредит»

Юлія ПЕГДА
Юлія ПЕГДА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МІСЦЕВІ ФІНАНСИ

(нова спеціальна дисципліна)

спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» є Т

освітня програма «Фінанси і кредит»

факультет Економічний

Розробники: д.е.н. Пегола Ю.В., к.е.н. Олійник Л.А.

Київ – 2023 р.

1. Опис навчальної дисципліни

МІСЦЕВІ ФІНАНСИ

(назва)

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<u>бакалавр</u> (шифр і назва)	
Спеціальність	<u>072 “Фінанси, банківська справа та страхування”</u> (шифр і назва)	
Освітня програма	<u>Фінанси і кредит</u>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов’язкова	
Загальна кількість годин	<u>180</u>	
Кількість кредитів ECTS	<u>6</u>	
Кількість змістових модулів	<u>2</u>	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	_____ (назва)	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	<u>2</u>	<u>2</u>
Семестр	<u>4</u>	<u>4</u>
Лекційні заняття	<u>26</u> год.	<u>8</u> год.
Практичні, семінарські заняття	<u>26</u> год.	<u>6</u> год.
Лабораторні заняття	_____ год.	_____ год.
Самостійна робота	<u>128</u> год.	<u>166</u> год.
Індивідуальні завдання	_____ год.	_____ год.
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента –	<u>4</u> год. <u>9,8</u> год.	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: надання і поглиблення знань студентів з питань сутності й ролі місцевих фінансів у розвитку економічної та соціальної інфраструктури адміністративно-територіальних одиниць, бюджетного процесу на регіональному рівні.

Завдання дисципліни: - дати в необхідному обсязі теоретичний матеріал, який включатиме сучасні наукові розробки як вітчизняних, так і зарубіжних учених-економістів;

- дати правильне розуміння закономірностей у сфері фінансових відносин держави, місцевих органів, господарства та населення;

- розкрити шляхи використання цих закономірностей у практиці фінансової роботи;

- визначити сукупність заходів, що забезпечують використання фінансів, як одного з дійових важелів економічної політики місцевих органів самоврядування.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі фінансів, банківської справи та страхування в ході професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК03. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК04. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК05. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні, здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК06. Здатність спілкуватися державною та іноземними мовами як усно, так і письмово.

ЗК10. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість, адаптуватися та діяти у новій ситуації.

ЗК12. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

ФК01. Розуміння та здатність до критичного осмислення концептуальних основ економічної теорії, які стосуються фінансів, банківської справи та страхування й узагальнюють засади і закономірності функціонування та розвитку фінансових систем.

ФК02. Здатність опановувати та усвідомлювати інформацію щодо сучасного стану і тенденцій розвитку фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ФК07. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ФК08. Здатність формувати та реалізовувати комунікації в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ФК09. Здатність обґрунтовувати, приймати професійні рішення в сфері фінансів, банківської справи та страхування та брати відповідальність за них.

ФК10. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Планувати та управляти часом у професійній діяльності.

ПРН 2. Підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПРН 3. Вміти застосовувати набуті знання у практичній діяльності.

ПРН 4. Проводити дослідження на рівні бакалавра, зокрема, здійснювати пошук, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел.

ПРН 5. Демонструвати навички письмової та усної загальної та професійної комунікації державною та іноземними мовами.

ПРН 6. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

ПРН 7. Проявляти ініціативу та підприємливість, адаптуватися та діяти у новій ситуації.

ПРН 8. Виконувати професійні функції як самостійно, так і в групі під керівництвом лідера.

ПРН 9. Вміти пояснювати інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід фахівцям і нефахівцям у фінансовій області.

ПРН 10. Дотримуватися професійних етичних стандартів.

ПРН 11. Діяти соціально-відповідально та громадянськосвідомо на основі етичних міркувань (мотивів), поваги до різноманіття та міжкультурності.

ПРН 12. Застосовувати емпатію, вербальні та невербальні інструменти у міжособистісному спілкуванні і демонстрації власних результатів.

ПРН 13. Вміти критично осмислювати концептуальні основи економічної теорії, які стосуються фінансів, банківської справи та страхування й узагальнюють засади й закономірності функціонування та розвитку фінансових систем.

ПРН 14. Показати належний рівень знань у сфері фінансів, банківської справи та страхування, розуміння принципів фінансової науки, особливостей функціонування фінансових систем, фінансової термінології.

ПРН 15. Виявляти та аналізувати ключові характеристики фінансових систем, оцінювати їх взаємозв'язки з національною та світовою економіками.

ПРН 16. Застосовувати теоретичні знання та практичні навички для їх використання у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

ПРН 17. Визначати функціональні області та взаємозв'язки між суб'єктами фінансових систем.

ПРН 18. Застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення, володіти інформаційними технологіями у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПРН 19. Збирати, аналізувати та пояснювати необхідну інформацію, розраховувати економічні та фінансові показники, обґрунтовувати фінансові рішення на основі використання необхідних інструментальних засобів.

ПРН 22. Виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування;

ПРН 23. Формувати та реалізовувати комунікації в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПРН 24. Вміти нести відповідальність за результати професійної діяльності у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПРН 25. Виконувати професійні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування у міжнародному контексті.

3. Програма та структура навчальної дисципліни для:

– скороченого терміну денної (заочної) форми навчання.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	Тиж-ні	усьо-го	у тому числі					усьо-го	у тому числі					
			л	п	лаб	Інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Організація місцевих фінансів, місцеві бюджети, фінансове вирівнювання														
Тема 1. Сутність, складові та засади організації місцевих фінансів	1	17	2	2			13	17	2	-				15
Тема 2. Місцеві бюджети як основа фінансової бази місцевих органів влади	2	17	2	2			13	15						15
Тема 3.Формування дохідної бази місцевих бюджетів	3	12	2	4			6	19	2	2				15
Тема 3.Формування дохідної бази місцевих бюджетів	4	8	2				6							
Тема 4. Система видатків місцевих бюджетів	5	8	2	-			6	8						8
Тема 4. Система видатків місцевих бюджетів	6	10	2	2			6	15						15
Тема 5. Фінансове вирівнювання та бюджетне регулювання місцевих бюджетів	7	18	2	2			14	15						15
Разом за змістовим модулем 1		90	14	12			64	89	4	2				83
Змістовий модуль 2. Бюджетний процес на місцевому рівні, фінансова політика та управління місцевими фінансами, фінансова діяльність підприємств місцевого господарства														

Тема 1. Бюджетний процес на місцевому рівні	8	16	2	4			10	14	2	2			10
Тема 2. Фінанси підприємств комунального господарства	9	16	2	2			12	16		1			15
Тема 3. Фінансова діяльність житлово-експлуатаційного комплексу	10	16	2	2			12	10					10
Тема 4. Фінансова політика місцевих органів влади	11	14	2	2			10	8					8
Тема 5. Управління місцевими фінансами в Україні	12	14	2	2			10	18	2	1			15
Тема 6. Світовий досвід організації місцевих фінансів	13	14	2	2			10	15	-	-			15
Разом за змістовим модулем 2		90	12	14			64	91	4	4			83
Усього годин		180	26	26			128	180	8	6			166
Курсовий проект (робота) з _____	-	-											
_____				-	-	-	-		-	-	-		-
— (якщо є в робочому навчальному плані)													
Усього годин	-	180	26	26			128	180	8	6			166

4. Теми семінарських занять Не передбачено

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність, складові та засади організації місцевих фінансів	2
2	Місцеві бюджети як основа фінансової бази місцевих органів влади	2
3	Формування дохідної бази місцевих бюджетів	4
4	Система видатків місцевих бюджетів	2
5	Фінансове вирівнювання та бюджетне регулювання місцевих бюджетів	2
6	Бюджетний процес на місцевому рівні	4
7	Фінанси підприємств комунального господарства	2
8	Фінансова діяльність житлово-експлуатаційного комплексу	2
9	Фінансова політика місцевих органів влади	2
10	Управління місцевими фінансами в Україні.	2
11	Світовий досвід організації місцевих фінансів	2

6. Теми лабораторних занять

Не передбачено

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність, складові та засади організації місцевих фінансів	13
2	Місцеві бюджети як основа фінансової бази місцевих органів влади	13
3	Формування дохідної бази місцевих бюджетів	12
4	Система видатків місцевих бюджетів	12
5	Фінансове вирівнювання та бюджетне регулювання місцевих бюджетів	14
6	Бюджетний процес на місцевому рівні	10
7	Фінанси підприємств комунального господарства	12
8	Фінансова діяльність житлово-експлуатаційного комплексу	12
9	Фінансова політика місцевих органів влади	10
10	Управління місцевими фінансами в Україні.	10
11	Світовий досвід організації місцевих фінансів	10

8. Зразки контрольних питань, тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

1. Місцеві фінанси як складова загальнодержавних фінансів, їх особливості.
2. Специфічні ознаки місцевих фінансів.
3. Склад місцевих фінансів.
4. Місцеві фінанси як фіскальний інструмент перерозподілу валового внутрішнього продукту.
5. Значення місцевих фінансів як інструменту економічного розвитку та джерела фінансування громадських послуг і економічного розвитку.
6. Формування фінансового механізму на місцевому рівні: його склад та особливості.
7. Функціонування фінансового механізму на рівні місцевого самоврядування.
8. Проблеми становлення і розвитку місцевих фінансів в Україні.
9. Централізація і децентралізація фінансових відносин: огляд переваг і недоліків.
10. Основні напрями зміцнення фінансової незалежності місцевого самоврядування в Україні.
11. Державне регулювання фінансової діяльності органів місцевого самоврядування.
12. Роль місцевих фінансових органів у системі виконавчої влади.
13. Компетенція місцевих органів влади в галузі фінансів, їх участь у бюджетному процесі.
14. Порядок складання проектів місцевих бюджетів, їх взаємозв'язок з проектом Державного бюджету та планами економічного і соціального розвитку регіонів.
15. Необхідність фінансового планування на різних рівнях місцевих органів влади та управління, методи фінансового планування.
16. Роль місцевих фінансових органів у регіональному фінансовому плануванні.
17. Місцеві бюджети — у складі бюджетної системи. Структура місцевих бюджетів.
18. Місцеві бюджети як організаційна форма мобілізації частини фінансових ресурсів у розпорядження місцевих органів самоврядування.
19. Види місцевих бюджетів України та їх структура.
20. Необхідність розподілу місцевих бюджетів на «загальний фонд» та «спеціальний фонд», їхні джерела та порядок формування.
21. Шляхи оптимізації структури місцевих бюджетів в Україні.
22. Склад та структура видатків місцевих бюджетів.
23. Критерії розмежування видів видатків між місцевими бюджетами.
24. Фінансування власних та делегованих державою повноважень, порядок їх здійснення та законодавче закріплення.
25. Порядок фінансування з поточного бюджету та бюджету розвитку.
26. Фінансування видатків з бюджету столиці України м. Києва.
27. Особливості формування доходів місцевих бюджетів.
28. Методи мобілізації грошових коштів до місцевих бюджетів.
29. Податкові та неподаткові методи формування доходів місцевих бюджетів.

30. Податкові надходження – основна складова в забезпеченні формування доходної частини місцевого бюджету. Види податкових надходжень.
31. Закріплені за місцевими бюджетами загальнодержавні податки і збори, їх склад і характеристика.
32. Регулюючі податки і збори: переваги і недоліки в їх використанні.
33. Формування доходів місцевих бюджетів за рахунок місцевих податків та зборів.
34. Участь органів місцевого самоврядування у фінансово-кредитних відносинах.
35. Переваги і недоліки боргового фінансування місцевих потреб.
36. Інструменти бюджетного регулювання у взаємовідносинах місцевих бюджетів з Державним бюджетом.
37. Види міжбюджетних трансфертів, що використовуються в Україні, їх характеристика.
38. Роль і значення трансфертів в формуванні доходної частини місцевих бюджетів: економічні і політичні аспекти.
39. Особливості формування власних коштів у бюджетних установах. Проблемні питання формування та використання власних коштів у бюджетних установах різних рівнів.
40. Сутність міжбюджетних відносин в Україні. Шляхи вдосконалення міжбюджетних відносин в Україні.
41. Склад і структура взаємовідносин місцевих бюджетів з Державним бюджетом, їх особливості.
42. Забезпечення місцевих бюджетів доходними джерелами для виконання власних та делегованих державою фінансових зобов'язань.
43. Формування умов для збільшення зацікавленості органів місцевого самоврядування в мобілізації додаткових доходів.
44. Використання, в процесі виконання бюджету, різних форм взаємодії між Державним і місцевими бюджетами.
45. Порядок використання інструментів бюджетного регулювання між різними рівнями місцевих бюджетів.
46. Існуючі суперечності в побудові системи взаємовідносин місцевих бюджетів з Державним бюджетом.
47. Системи касового виконання бюджету: банківська, казначейська та змішана. Їх характеристика, переваги та недоліки.
48. Необхідність фінансового контролю на рівні місцевих органів влади та управління, методи та види фінансового контролю.
49. Внутрішній та зовнішній фінансовий контроль на місцевому рівні. Органи, які здійснюють фінансовий контроль.
50. Організація фінансового контролю на місцевому рівні.
51. Контроль фінансових органів за формуванням та використанням коштів місцевих бюджетів і власних коштів бюджетних установ.
52. Особливості контролю фінансових органів за використанням грошових фондів, виділених на освіту, охорону здоров'я, культуру, місцевому господарству.
53. Аудит як форма незалежного фінансового контролю на місцевому рівні.

54. Фінансовий контроль на рівні місцевих органів влади та управління, методи та види фінансового контролю.
55. Внутрішній та зовнішній фінансовий контроль на місцевому рівні. Органи, які здійснюють фінансовий контроль.
56. Організація фінансового контролю на місцевому рівні.
57. Контроль за формуванням та використанням коштів місцевих бюджетів і власних коштів бюджетних установ.
58. Особливості контролю фінансових органів за використанням грошових коштів, виділених на освіту, охорону здоров'я, культуру тощо.
59. Фінансові відносини на підприємствах місцевого господарства.
60. Проблеми фінансового забезпечення підприємств місцевого господарства
61. Доходи від реалізації продукції, робіт та послуг підприємств місцевого господарства.
62. Собівартість підприємств місцевого господарства та її планування.
63. Показники фінансової стійкості і стабільності підприємств місцевого господарства.
64. Фінанси комунальних підприємств та специфіка їх прояву.
65. Основні доходи комунальних підприємств.
66. Собівартість робіт та послуг в комунальних підприємствах.
67. Прибуток та рентабельність комунальних підприємств.
68. Дотації з місцевого бюджету комунальним підприємствам.
69. Фінансові відносини в житловому господарстві та їх розвиток.
70. Доходи підприємств житлового господарства та їх види.
71. Витрати житлово-експлуатаційних організацій.
72. Тарифна політика держави та місцевих органів влади в сфері житлового господарства.
73. Фінансування цільових комплексних програм покращення благоустрою житла, розроблених радами народних депутатів відповідного рівня.
74. Проблеми та основні напрями вдосконалення організації фінансів житлово-комунального господарства.
75. Підстави для формування і проведення самостійної фінансової політики місцевими органами влади.
76. Зв'язок фінансової політики на місцевому рівні з регіональною політикою держави.
77. Сутність державної регіональної політики, її зв'язок з адміністративно-територіальною реформою в державі.
78. Цілі, завдання та пріоритети фінансової політики на місцевому рівні та державної регіональної політики.
79. Необхідність зростання та зближення рівнів економічного і соціального розвитку регіонів України.
80. Запровадження єдиних загальнодержавних мінімальних соціальних стандартів.
81. Забезпечення соціального захисту в незалежності від економічних можливостей регіону.
82. Фінансово-економічні засади регіональної політики, розширення повноважень місцевих органів влади.

83. Розмежування та збалансування повноважень і відповідальності центральних та місцевих органів влади у сфері надання бюджетних послуг.
84. Система фінансового вирівнювання: її необхідність та об'єктивні критерії побудови.
85. Державне сприяння розвитку депресивних регіонів. Законодавче закріплення статусу депресивного регіону. Спрямованість державної підтримки депресивної території.
86. Головні напрями державного сприяння економічному і соціальному розвитку регіонів. Удосконалення регіональної структури.
87. Програма економічного і соціального розвитку в регіоні.
88. Основні напрями удосконалення територіальної організації влади і місцевого самоврядування: конституційний, законодавчий, адміністративно-правовий, фінансово-економічний.
89. Європейська хартія місцевого самоврядування про основні принципи організації місцевих фінансів.
90. Бюджетний федералізм як принцип побудови фінансів місцевого самоврядування в розвинутих країнах.
91. Форми та методи фінансового забезпечення місцевого самоврядування в зарубіжних країнах.
92. Види, принципи та інструменти взаємодії державного та місцевих бюджетів у зарубіжних країнах.
93. Світовий досвід надання бюджетних трансфертів місцевим органам влади

1. Місцеві фінанси – це:

1. Система формування, розподілу і використання грошових та інших фінансових ресурсів для забезпечення державними органами влади покладених на них функцій і завдань, як власних так і делегованих;
2. Система формування, розподілу і використання грошових та інших фінансових ресурсів для забезпечення місцевими органами влади покладених на них функцій і завдань, як власних так і делегованих;
3. Система грошових фондів, зосереджених у руках держави і призначених для виконання властивих їй функцій, а також сукупність форм і методів, за допомогою яких ці функції реалізуються;
4. Центральна підсистема фінансової системи країни, через яку здійснюється вплив держави на економічний та соціальний розвиток країни.

2. Закріплені доходи – це:

1. Доходи, які закріплені за певним бюджетом;
2. Загальна сума доходу платника податку на прибуток від усіх видів діяльності, отриманого (нарахованого) протягом звітного періоду в грошовій, матеріальній або нематеріальній формах як на території України, так і за її межами;
3. Головне джерело наповнення місцевих бюджетів;

4. Є основою самостійності місцевих бюджетів;
5. Повністю або частково (в %) зараховуються у певні види бюджетів безстроково або на довготерміновій основі органів;
6. Для їх включення непотрібне рішення органів вищої ради.

3. До місцевих фінансових інститутів відносять:

1. Громадські послуги;
2. Міністерство фінансів України;
3. Позабюджетні валютні, цільові фонди;
4. Кабінет Міністрів України;
5. Місцеві податки і збори;
6. Самостійні місцеві бюджети;
7. Комунальний кредит.

4. До основних теорій місцевого оподаткування належать:

1. Теорія поворотної послуги;
2. Неінституційна теорія фінансування;
3. Теорія іррелевантності;
4. Теорія, яка не розрізняє природи державних і місцевих податків.

5. Фінансові стосунки комунальних підприємств з місцевими бюджетами пов'язані з:

1. Відшкодуванням різниці у тарифах (дотації)
2. Формування доходів від місцевих позик;
3. Відшкодуванням витрат на комунальні послуги пільговим категоріям населення;
4. Посилення прозорості використання бюджетних коштів;
5. Додатковими виплатами населенню на покриття витрат по оплаті житлово-комунальних послуг;
6. Виділенням коштів на розвиток комунальних підприємств.

6. Основними концепціями організації внутрішніх міжурядових фінансових відносин є:

1. Бюджетний федералізм;
2. Концепція поворотної послуги;
3. Бюджетний унітаризм;
4. Неінституційна теорія фінансування;
5. Концепція субсидарності.

7. Міжбюджетні трансферти поділяються на:

1. Внутрішні, зовнішні;
2. Гарантовані, негарантовані;
3. Дотації вирівнювання, субвенції, кошти, що передаються до Державного бюджету України та місцевих бюджетів з інших місцевих бюджетів; інші дотації;

4. Дотації вирівнювання; субвенції;
5. Вірної відповіді немає.

8. Компетенція місцевих органів влади в галузі фінансів це:

1. Складання, затвердження й виконання бюджету;
2. Організація бюджетного процесу;
3. . Зменшення обсягу доходів над кошиком видатків бюджетів місцевого самоврядування;
4. Утворення позабюджетних валютних та цільових фондів;
5. Передавання коштів з Державного бюджету України обласним і районним бюджетам
6. Встановлення місцевих податків і зборів;
7. Встановлення комунальних платежів;
8. Вирішення інших фінансових питань;
9. Коло повноважень якими вони наділяються для виконання покладених на них функцій.

9. Рівень фінансової автономії місцевих органів влади може бути визначено такими кількісними показниками:

1. Показник питомої ваги видатків на реалізацію власних повноважень. місцевих органів влади;
2. Показник питомої ваги обов'язкових видатків;
3. Показник питомої ваги доходів місцевих бюджетів від місцевих податків і зборів;
4. Показник питомої ваги власних доходів у доходах місцевих бюджетів;
5. Показник питомої ваги власних і закріплених доходів у доходах місцевих бюджетів;
6. Показник питомої ваги власних і закріплених доходів у видатках місцевих бюджетів;
7. Показник питомої ваги доходів місцевих бюджетів від місцевих податків і зборів;
8. Показник питомої ваги незв'язаних субсидій у доходах місцевих органів влади.

10. Коефіцієнт податкоспроможності адміністративно-територіальної одиниці визначається :

1. Відношенням податкоспроможності окремої території до середньої податкоспроможності у межах країни;
2. Відношенням середньої податкоспроможності у межах країни до податкоспроможності окремої території ;
3. Добутку середнього по країні доходу, котрий підлягає оподаткуванню на душу населення та коефіцієнта, що відображає загальний рівень питомих витрат місцевої влади.

11. Головними суб'єктами фінансових відносин на місцевому рівні є:

1. територіальна громада та органи місцевого самоуправління;
2. Верховна Рада України;
3. Кабінет Міністрів України;
4. Міністерство фінансів України;
5. Вірна відповідь: (1- 4).

12. Які інструменти бюджетного регулювання використовують в Україні:

1. власні доходи;
2. бюджетні обмеження;
3. іноземні інвестиції;
4. відсоткові відрахування від загальнодержавних податків і доходів;
5. бюджетні трансферти;
6. бюджетні позички;
7. вірна відповідь (1, 4-6);
8. вірна відповідь (1-6).

13. Коефіцієнт вирівнювання - це:

1. коефіцієнт, що застосовується при розрахунку необхідного обсягу фінансування підприємств місцевого господарства;
2. коефіцієнт, що застосовується при розрахунку обсягу дотації вирівнювання, з метою зміцнення доходної бази бюджетів місцевого самоврядування;
3. коефіцієнт, що застосовується при розрахунку потреб на здійснення міжнародної діяльності органами бюджетів місцевого самоврядування;
4. коефіцієнт, що забезпечує однаковий рівень заробітної плати робітникам бюджетних установ на території різних адміністративно-територіальних одиниць.

1. Підібрати відповідні ставки до кожного податку і збору

A. Єдиний податок	1. 6%
B. Податок на нерухоме майно відмінне від земельної ділянки	2. 20%
	3. 0,03%
C. Збір за місця паркування транспортних засобів	4. 1%
	5. 10%
D. Туристичний збір	6. 0,15%
	7. 2 %
	8. 2,7%
	9. 1%

2. Суб'єктом місцевих фінансів є фінансові ресурси, що мобілізуються, розподіляються та використовуються місцевими органами влади для виконання покладених на них функцій та завдань:

1	так;
2	ні.

3. Система економічних відносин, пов'язаних із формуванням централізованих та децентралізованих фондів коштів і використанням їх на забезпечення соціальних потреб та економічного розвитку території – це.....

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь одним словом)

4. Які види бюджетів відносяться до бюджетів місцевого самоврядування:

1	обласні бюджети
2	бюджети районів у містах
3	районні бюджети
4	бюджети міст районного значення
5	бюджети територіальних громад сіл

5. Органами місцевого самоврядування є:

1	Сільські ради,
2	фінансове управління;
3	Районна державна адміністрація
4	виконавчі органи рад;

6. Які з названих податків і зборів відносяться до місцевих:

1	комунальний податок;
2	плата за землю;
3	ринковий збір
4	збір за видачу дозволу на розміщення об'єктів торгівлі та сфери послуг;
5	єдиний податок;
6	туристичний збір;
7	податок на нерухомість, відмінне від земельної ділянки.

7. Місцеві органи самоврядування мають право:

1	щоквартальне подання раді письмових звітів про хід і результати виконання бюджету
2	надавати позички іншому бюджету
3	створювати позабюджетні фонди
4	самостійно розробляти, затверджувати і виконувати свої місцеві бюджети

8. Норматив податку з доходів фізичних осіб, що зараховується до доходів бюджетів територіальних громад сіл, селищ, міст складає.....:

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь одним словом)

9. До доходів бюджетів територіальних громад сіл, селищ, міст відносять:

1	податок з доходів фізичних осіб;
2	плати за землю;
3	податок на прибуток комунальної форми власності;
4	плата за ліцензії на певні види господарської діяльності;
5	єдиний податок для суб'єктів малого підприємництва;
6	державне мито.

10. Відповідно принципу субсидіарності з урахуванням критеріїв повноти надання послуг та наближення її до безпосереднього споживача видатки поділяються на:

1	Регульовані;
2	Затрати матеріальних, трудових та грошових ресурсів, які використовуються для поповнення та приросту основних фондів;
3	Видатки, які розташовані найближче до споживача і фінансуються з бюджетів територіальних громад сіл, селищ, міст.

11. Що таке бюджетний запит?

1	документ, в якому встановлюється розподіл доходів та фінансування бюджету;
2	плановий документ, який визначає обсяг, цільове спрямування та проквартальний розподіл коштів, які виділяються з бюджету на проведення соціально-культурних заходів, господарського та культурного будівництва;
3	план формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення завдань і функцій;
4	підготовлений розпорядником бюджетних коштів документ, який містить пропозиції з відповідним обґрунтуванням щодо обсягу бюджетних коштів.

12. До видатків, які здійснюються з бюджетів територіальних громад сіл, селищ, міст належать**видатки на:**

1	органи місцевого самоврядування;
2	соціальний захист та соціальне забезпечення;
3	дошкільну освіту;
4	профтехнічна освіта;
5	вища освіта;
6	школи-дитячі садки;
7	лікарні широкого профілю.

13. Бюджетне регулювання - це:

1	надання коштів з місцевих бюджетів державному бюджету для збалансування доходів і видатків державного бюджету;
2	надання коштів з державного бюджету місцевим бюджетам для збалансування доходів і видатків усіх бюджетів;
3	надання коштів з місцевих бюджетів іншим місцевим бюджетам у формі субсидій;
4	надання коштів з місцевих бюджетів іншим місцевим бюджетам у формі дотацій.

14. Методи бюджетного регулювання:

1	надання бюджетних трансфертів;
2	балансовий;
3	моделювання;
4	установлення надбавок до загальнодержавних податків.

15. Дотації для вирівнювання бюджетів територіальних громад міст, сіл, селищ та їх об'єднань надаються:

1	з Державного бюджету;
2	з місцевих бюджетів;
3	з бюджетів міст Києва і Севастополя
4	заборонені Бюджетним кодексом України.

16. Метою горизонтального бюджетного регулювання є:

1	забезпечення необхідними доходними джерелами бюджетів різних рівнів відповідно до діючого порядку розмежування
2	повноважень між органами державної влади та місцевого самоврядування;
3	розподіл видатків між бюджетами і надання їм доходів, достатніх для фінансування визначених видатків;

4	ліквідація відмінностей у рівнях бюджетної забезпеченості в розрізі бюджетів місцевого самоврядування (міських за категоріями міст, селищних та сільських);
---	---

17. Індекс відносної податкоспроможності дорівнює:

1	добутку середньодушового кошика доходів місцевого самоврядування і середнього по Україні обсягу середньодушового кошика доходів;
2	різниці середнього по Україні обсягу середньодушового кошика доходів і середньодушового кошика доходів місцевого самоврядування;
3	частці від ділення середньодушового кошика доходів місцевого самоврядування на середній по Україні обсяг середньодушового кошика доходів;
4	сумі середньодушового кошика доходів місцевого самоврядування та середньому по Україні обсягу середньодушового кошика доходів.

18. У який термін за рішенням відповідної ради затверджуються обласні та районні бюджети:

1	не пізніше, ніж у 2-тижневий термін після прийняття проекту Закону про Державний бюджет у третьому читанні;
2	у місячний термін після затвердження бюджету міста Києва;
3	не пізніше, ніж у 2-тижневий термін після офіційного опублікування Закону про Державний бюджет України;
4	у 2-місячний термін після прийняття проекту Закону про Державний бюджет України?

19. Який орган державної влади чи місцевого самоврядування затверджує місцевий бюджет:

1	Кабінет Міністрів України;
2	виконавчі комітети;
3	облдержадміністрація;
4	місцеві ради.

20. Місцевий фінансовий орган - це:

1	установа, яка, відповідно до законодавства України, організовує та здійснює функції по складанню, виконанню місцевих бюджетів, контролю за витрачанням коштів розпорядниками бюджетних коштів;
2	установа (організація), що фінансується з місцевого бюджету;
3	установа, яка здійснює функції по фінансуванню місцевих бюджетів;
4	усі відповіді правильні.

21. Чи мають право органи місцевого самоврядування отримувати короткотермінові позички в межах поточного бюджетного періоду:

1	ні;
2	так, терміном до 1 місяця;
3	так, терміном до 3 місяців;
4	так, терміном до 6 місяців.

22. До підприємств комунальної власності, які частково утримуються з місцевих бюджетів, належать:

1	житлово-комунальне і транспортне господарство;
---	--

2	заклади освіти, охорони здоров'я, соціального забезпечення, спорту, фізичної культури, туризму;
3	ремонтні, ремонтно-будівельні підприємства, проектні організації;
4	заклади культури.

23. Від яких чинників залежить сума квартирної плати:

1	від кількості осіб, що проживають у квартирі;
2	від кількості повнолітніх осіб, що проживають у приміщенні;
3	від кількості неповнолітніх осіб, що проживають у приміщенні?
4	від розмірів середньорічної житлової площі і середньої ставки плати за 1 кв. м;

24. Дорожнє господарство відноситься до:

1	підприємств комунального обслуговування;
2	санітарно-технічних підприємств;
3	підсобних промислових та ремонтних підприємств, що обслуговують потреби комунального господарства.
4	підприємств по створенню зовнішнього благоустрою;

25. Невідповідність між: обсягами фінансових ресурсів певного органу місцевого самоврядування і обсягами завдань та обов'язків, які на нього покладаються, - це:

1	горизонтальний фіскальний дисбаланс;
2	бюджетний дефіцит;
3	вертикальний фіскальний дисбаланс.

26. Стратегічне управління місцевими фінансами - це:

1	діяльність щодо перевірки правильності розподілу створеної вартості, утворення і витрачання фондів грошових коштів, цільового використання коштів;
2	діяльність, що виражається в установленні обсягів фінансових ресурсів адміністративно-територіальних одиниць на перспективу для реалізації цільових програм, пов'язаних з піднесенням економіки регіонів України, проведенням її структурної перебудови, розвитком АПК, а також вирішенням соціальних проблем;
3	діяльність, що полягає в маневруванні наявними фінансовими ресурсами органів місцевого самоврядування, залученні додаткових коштів, ефективному витрачанні наявних грошових засобів;
4	регламентована нормами і права діяльність, пов'язана зі складанням, розглядом, затвердженням бюджетів, їх виконанням, розглядом звітів про виконання бюджетів, що становлять бюджетну систему України.

27. Кому підпорядковуються місцеві фінансові органи?

1	вищестоячому фінансовому органу;
2	державним адміністраціям;
3	місцевим радам;
4	усі відповіді правильні.

28. Протягом фінансового року Міністерство фінансів в сфері фінансового контролю:

1	здійснює контроль за дотриманням бюджетного законодавства на кожній стадії бюджетного процесу;
2	здійснює контроль за відповідністю бюджетному законодавству показників затверджених бюджетів, бюджетного розпису та кошторисів бюджетних установ;
3	обліковує всі доходи і видатки, здійснює моніторинг виконання бюджету;
4	перевіряє використання бюджетних коштів Державного бюджету;
5	перевіряє відповідність процедурам обліку і ефективність використання ресурсів місцевими органами.

29. У якій країні основою доходної бази місцевих бюджетів є субсидування:

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь одним словом)

30. Визначити суму власних доходів бюджету територіальної громади міста (в тис. грн):

податки з доходів фізичних осіб - 25552;

єдиний податок - 188;

туристичний збір - 64;

податок на прибуток підприємств, що належать до комунальної власності - 340;

державне мито - 32;

кошти від реалізації безхазяйного майна - 95;

кошти від відшкодування втрат лісгосподарського і сільськогосподарського виробництва - 5;

плата за ліцензії за певні види господарської діяльності - 3485.

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь)

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

ОС <u>Бакалавр спеціальність</u> <u>Фінанси, банківська справа та стахування</u>	Кафедра <u>фінансів</u> <u>2023-2024 навч. рік</u>	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 29 з дисципліни <u>Місцеві фінанси</u>	Затверджую В.о. зав. кафедри (підпис) <u>Лемішко О.О.</u> <u>29 травня 2023 р.</u>
--	---	--	---

1. Бюджет розвитку місцевих бюджетів: суть, джерела формування та напрями використання.

2. Сутність та повноваження головних розпорядників коштів місцевого бюджету.

1. Суб'єктом місцевих фінансів є фінансові ресурси, що мобілізуються, розподіляються та використовуються місцевими органами влади для виконання покладених на них функцій та завдань:

1	так;
2	ні.

2. Які види бюджетів відносяться до бюджетів місцевого самоврядування:

1	обласні бюджети
2	бюджети районів у містах
3	районні бюджети
4	бюджети міст районного значення
5	бюджети територіальних громад сіл

3. Які з названих податків і зборів відносяться до місцевих:

	комунальний податок;
	плата за землю;
	ринковий збір;
	збір за паркування транспортних засобів;
	податок з доходів фізичних осіб;
	єдиний податок;
	туристичний збір;
	фіксований сільськогосподарський податок;
	податок на прибуток;
	податок на нерухомість.

4. Норматив податку з доходів фізичних осіб, що зараховується до доходів бюджетів територіальних громад міст, складає:

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь)

5. Знайдіть які складові входять до складу місцевих фінансових інститутів та системи фінансового самоврядування в Україні

A. Місцеві фінансові інститути	1. Територіальні громади;
B. Система місцевого самоврядування	2. Виконавчі органи сільських, селищних, міських рад;
	3. Місцеві податки і збори;
	4. Сільські, селищні, міські ради;
	5. Районні та обласні ради;
	6. Цільові фонди органів місцевого самоврядування;
	7. Місцеві запозичення, комунальний кредит.

6. До видатків, які здійснюються з бюджетів територіальних громад сіл, селищ, міст належать видатки на:

1	органи місцевого самоврядування;
2	соціальний захист та соціальне забезпечення
3	дошкільну освіту;
4	профтехнічна освіта;
5	вища освіта;
6	школи-дитячі садки;
7	лікарні широкого профілю.

7. Методи бюджетного регулювання:

1	надання бюджетних трансфертів;
2	балансовий;
3	моделювання;
4	установлення надбавок до загальнодержавних податків.

8. Метою горизонтального бюджетного регулювання є:

1	забезпечення необхідними доходними джерелами бюджетів різних рівнів відповідно до діючого порядку розмежування повноважень між органами державної влади та місцевого самоврядування;
2	розподіл видатків між бюджетами і надання їм доходів, достатніх для фінансування визначених видатків;
3	ліквідація відмінностей у рівнях бюджетної забезпеченості в розрізі бюджетів місцевого самоврядування (міських за категоріями міст, селищних та сільських).

9. Чи мають право органи місцевого самоврядування отримувати короткотермінові позички в межах поточного бюджетного періоду:

1	ні;
2	так, терміном до 1 місяця;
3	так, терміном до 3 місяців;
4	так, терміном до 6 місяців.

10. До підприємств комунальної власності, які частково утримуються з місцевих бюджетів, належать:

1.	житлово-комунальне і транспортне господарство;
2.	заклади освіти, охорони здоров'я, соціального забезпечення, спорту, фізичної культури, туризму;
3.	ремонтні, ремонтно-будівельні підприємства, проектні організації;
4.	заклади культури.

Задача. Визначити суми доходів, які зарахуються до Загального фонду бюджету міста обласного значення, якщо на казначейський рахунок відповідного бюджету надійшли наступні суми доходів (тис. грн.):

- Рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин місцевого значення 214;
- Податок на доходи фізичних осіб – 360
- Кошти від відшкодування втрат сільськогосподарського і лісогосподарського виробництва - 78;
- Відрахування вартості питної води суб'єктами підприємницької діяльності – 85.
- Місцеві податки і збори, що зараховуються до бюджетів місцевого самоврядування - 312;
- Плата за ліцензії на певні види господарської діяльності та сертифікати - 52;
- Акцизний податок з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів - 156;
- Надходження дивідендів, нарахованих на акції господарських товариств, що є у власності відповідної територіальної громади – 56.

9. Методи навчання

Викладання даної дисципліни проводиться із застосуванням лекцій, семінарських(практичних) занять, ділові ігри. Застосовуються методи проблемного навчання:

- проблемний виклад матеріалу
- частково-пошуковий
- дослідницький(при написанні рефератів, магістерських робіт)

10. Форми контролю

Відповідно до «Положення про екзамени та заліки в Національному університеті біоресурсів і природокористування України», затвердженого Вченою радою НУБіП України 26 квітня 2023 р., протокол № 10 основними видами контролю знань здобувачів вищої освіти є поточний контроль, проміжна та підсумкова атестації.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи.

Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів за визначеною темою. Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між викладачем та студентами, управління навчальною мотивацією студентів. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як викладачем – для коригування методів і засобів навчання, - так і студентами – для планування самостійної роботи.

Проміжна атестація проводиться після вивчення програмного матеріалу кожного змістового модуля. Навчальний матеріал дисципліни викладається упродовж двох семестрів, поділених на шість модулів.

Проміжна атестація має визначити рівень знань здобувачів вищої освіти з програмного матеріалу змістового модуля (рейтингова оцінка із змістового модуля), отриманих під час усіх видів занять і самостійної роботи.

Форми та методи проведення проміжної атестації, засвоєння програмного матеріалу змістового модуля здійснюються у вигляді тестування, письмової контрольної роботи, що можна оцінити чисельно.

Засвоєння здобувачем вищої освіти програмного матеріалу змістового модуля вважається успішним, якщо рейтингова оцінка його становить не менше, ніж 60 балів за 100-бальною шкалою.

Семестровий контроль з дисципліни «Публічні фінанси» проводиться відповідно до навчального плану у вигляді та екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою дисципліни згідно з «Положенням про екзамени та заліки в Національному університеті біоресурсів і природокористування України».

У НУБіП України використовується рейтингова форма контролю після закінчення логічно завершеної частини лекційних та практичних занять (модуля) з певної дисципліни. Її результати враховуються під час виставлення підсумкової оцінки.

Після проведення проміжних атестацій із змістових модулів і визначення їх рейтингових оцінок лектором дисципліни визначається рейтинг здобувача вищої освіти з навчальної роботи R_{НР} (не більше 70 балів).

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни R_{ДИС} (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи R_{НР} (до 70 балів): $R_{ДИС} = R_{НР} + R_{АТ}$.

Рейтинг здобувача вищої освіти з навчальної роботи округлюється до цілого числа.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 26.04.2023 р. № 10)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни R_{ДИС} (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи R_{НР} (до 70 балів): $R_{ДИС} = R_{НР} + R_{АТ}$.

12. Навчально-методичне забезпечення

1. Курс в системі elearn – <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1933>

2. Олійник Л.А. Local Finance (Educational and Methodological Recommendations for students of speciality 6.030508 Finance and Credit). К.: «Компринт», 2015. 155 р.

3. Олійник Л.А. Конспект лекцій до вивчення дисципліни «Місцеві фінанси» для студентів ОКР «Бакалавр» напряму підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит». К.: ЦП «Компринт», 2014 рік. 141 с.

4. Олійник Л.А. Методичні вказівки з вивчення дисципліни «Місцеві фінанси» для студентів освітнього ступеню «Бакалавр» напряму підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» скороченого терміну навчання. К.: ЦП «Компринт», 2015 рік. 201 с.

5. Олійник Л.А. Методичні вказівки з вивчення дисципліни для студентів освітнього ступеня «Бакалавр» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». К.: ЦП «Компринт», 2017 рік. 137 с.

6. Олійник Л.А. Методичні рекомендації з вивчення дисципліни «Місцеві фінанси» для студентів ОКР «Бакалавр» напряму підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит». К.: ЦП «Компринт», 2014 рік. 82 с.
7. Олійник Л.А. Навчально-методичний посібник до вивчення дисципліни «Місцеві фінанси» для студентів ОКР «Бакалавр» напряму підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит». К.: ЦП «Компринт», 2014 рік. 298 с.
8. Олійник Л.А. Практикум з дисципліни «Місцеві фінанси» для студентів напряму підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит». К.: ЦП «Компринт», 2016 рік. 151 с.
9. Олійник Л.А., Мрачковська Н.К. Робочий зошит з дисципліни «Місцеві фінанси» для студентів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». К.: ЦП «Компринт», 2019 рік. 90 с.
10. Негода Ю.В., Олійник Л.А. Робочий зошит з дисципліни «Місцеві фінанси» для студентів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» скороченого терміну навчання. К.: ЦП «Компринт», 2022 рік. 160 с.
11. Nehoda Yu.V., Oliynik L.A. Local Finance (Workbook for students of speciality 072 Finance, Banking and Insurance). К.: «Компринт», 2022. 241 с.

13.Рекомендовані джерела інформації

1. Бюджетний кодекс України. URL: <http://portal.rada.gov.ua/rada/control/uk/index>.
2. Власюк Н.І., Мединська Т.В., Мельник М.І. Місцеві фінанси: навч. посіб. Київ: Алерта, 2011. 328 с.
3. Закон України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин» №79-VIII від 28.12.2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/79-19#Text>
4. Закон України «Про Державний бюджет України на 2023 рік» № 2710-IX від 03.11.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2710-20#Text>
5. Конституція України. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text <https://nubip.edu.ua/node/17325>. Електронна бібліотека НУБіП України
6. Луніна І. О., Бондарук Т. Г. Публічні фінанси та міжбюджетні відносини: навч. посіб. Київ: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2019. 304 с.
7. Негода Ю.В., Олійник Л.А. Місцеві фінанси: навч. посіб. 3-тє вид., перероб. та допов. К.: ЦП «КОМПРИНТ», 2021. 425 с.
8. Негода Ю.В., Олійник Л.А. Місцеві фінанси: навч. посіб. К.: ЦП «КОМПРИНТ», 2020. 300 с.
9. Податковий кодекс України. URL: <http://portal.rada.gov.ua/rada/control/uk/index>.
10. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 1997 р. URL: <http://portal.rada.gov.ua/rada/control/uk/index>.
11. Сучасна бюджетна система https://www.ibser.org.ua/sites/default/files/170x240_preview_0.pdf

- 12.Анатолій Круглашов, Василь Бурега Здобутки і труднощі в реалізації децентралізації влади в Україні. Аспекти публічного управління. Том 9. № 2. 2021
- 13.Анатолій Ткачук: Бачення та поради на непростий 2021-й. Реанімаційний пакет реформ: веб-сайт. URL: [https:// rpr.org.ua/news/anatoliy-tkachuk-bachennia-ta-porady-na-neprosty-2021-y/](https://rpr.org.ua/news/anatoliy-tkachuk-bachennia-ta-porady-na-neprosty-2021-y/).
- 14.Бечко П.К., Ролінський О.В. Місцеві фінанси. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2007. 192 с.
15. Бюджети громад: Парламент прийняв в цілому законопроект №5600 «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень». URL: <https://decentralization.gov.ua/news/14308>
- 16.Бюджетна децентралізація: ключові виклики та досягнення. Економічна правда: веб-сайт. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2020/07/24/663318/>.
- 17.Бюджетна система: тенденції розвитку. URL: https://feao.org.ua/wp-content/uploads/2019/07/2019-07-08-budget_book.pdf
- 18.Бюджетний менеджмент : підруч. / за ред. В. Г. Дем'янишина, Г. Б. Погрішук. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. 532 с.
19. Владимиров К.М., Чуйко Н.І., Рогальський О.Ф. Місцеві фінанси: навч. посіб. Херсон: Олдіплюс; 2006. 352 с.
- 20.Данилишин Б. М. Децентралізація управління в Україні: з чого почати? Контракты UA. 2014. 17.10. URL: <http://kontrakty.ua/article/82116>
21. Титарчук І.М., Негода Ю.В. Бюджетний менеджмент: навч. посіб. К.: Компринт, 2017. 305 с.
- 22.Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 05.02.2015 р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/157-19>
- 23.Закон України «Про місцеві вибори» від 14.07.2015 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/595-19>
- 24.Закон України «Про місцеві державні адміністрації» від 09.04.1999 р. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text>
- 25.Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо добровільного приєднання територіальних громад» від 09.02.2017 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1851-19>
- 26.Кириленко О.П. Місцеві фінанси: Навч. посіб. Тернопіль: Астон, 2004. 140с.
27. Гапонюк М.А., Яцюта В.П., Буряченко А.Є., Славкова А.А. Місцеві фінанси: навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. К.: КНЕУ, 2002. 184 с.
- 28.Порядок казначейського обслуговування місцевих бюджетів від 12.09.2012 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1569-12>
- 29.Постанова Верховної Ради України № 3650 «Про утворення та ліквідацію районів» від 17.07.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/807-20#Text>
- 30.Про ратифікацію Європейської хартії місцевого самоврядування: Закон України від 15.07.1997 р. Відомості ВРУ. 1997. № 38. С. 36–78.
- 31.Рева Т.М., Ковальчук К.Ф., Кучкова Н.В. Місцеві фінанси. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2007. 208 с.

32. Стігліц Джозеф Е. Економіка державного сектора: пер. з англ. К.: Основи, 1998. 854с.
33. Сунцова О.О. Місцеві фінанси: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 560 с.
34. Сучасні інструменти фінансового планування: навч. посіб. / І. Ф. Щербина, В. В. Зубенко та ін./ за ред. І. Ф. Щербини; ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-ІІ) впровадження», USAID. К.: Нора-друк, 2012. 128 с.
35. Електронна бібліотека НУБіП України. URL: <https://nubip.edu.ua/node/17325>
36. Офіційний веб-сайт асоціації міст України. URL: <https://www.auc.org.ua/>
37. Офіційний веб-сайт Верховної ради України. URL: Режим доступу: <http://rada.gov.ua/>
38. Офіційний веб-сайт Всеукраїнської асоціації сільських та селищних рад. URL: <http://uaror.org.ua/>
39. Офіційний веб-сайт Державної казначейської служби України. URL: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/index>
40. Офіційний веб-сайт Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України. URL: <https://www.minregion.gov.ua/about/>
41. Офіційний веб-сайт Української асоціації районних та обласних рад URL: <http://uaror.org.ua/>
42. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk>